

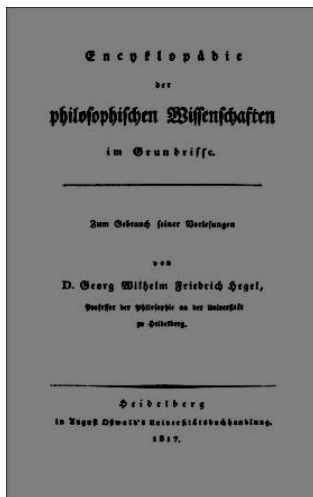
2. lecke:**A hegeli filozófia II.**

Hegel a dialektikát a logika módszerének tartotta. Kihasználva az „Aufhebung” (megszüntet, megőriz, felemel) fogalmát alakította ki tézis, antitézis, szintézis elvét. A Logikában (Enciklopédia I.) fejti ki, hogy minden fogalom (*Begriff*) (ön)fejlődése és (ön)mozgás közben a maga ellentétébe csap át, hogy aztán az ellentétével együtt egy magasabb egységre lépjen.

„Az eszme a magán- és magáértvalóan igaz, a fogalom és az objektivitás abszolút egysége.”
Logika, 213.§.

A rendszer részei (a szellem szintjei):

1. **Logika** – a fogalom tana egészen az eszme (Idee) megjelenéséig, amely elidegenedve magától létrehozza más létét a természetet;
2. **Természet** – a természet mint más lét vizsgálata;
3. **Szellem** – a természet vizsgálatában a szellem önmagára eszmél, felismeri, hogy a természet a saját más léte, amivel a szellem vizsgálata lezárul, a szellem megbékél önmagával, „fáradtságos munkája befejeződik”. A megbékélés (Versöhnung) tana.

A lét tanán keresztül mutatható be a hegeli *módszer*, a hegeli *dialektika*:

A Logika részei

1. Lét tana (*Sein*)
2. Lényeg tana. (*Wesen*)
3. Fogalom tana. (*Begrif*)

A lét tana:

1. Minőség
2. Mennyiség
3. Mérték

Az egyes elemek: a lét állítása. Ennek ellentéte a nem-lét, amely tagadja a létet. Tézis – Antitézis. Annak felismerése, hogy a lét (*Sein*) és nem-lét (*Nicht-Sein*) között a különbségben megvan az azonosság is (mindkettő lét, csak egyik állított, a másik tagadott formában), a harmadik fogalom a „levés” (*Werden*) megszünteti az önállóságukat, megőrzi igazságukat, és egy új fogalomba emeli a kettőt. A levés, keletkezés ugyanis átmenet a létből a nem-létbe és a nem-létből a létbe.

„A végbemenő mennyiségi változás először valami egészen ártatlannak látszik, de még valami más is lappang mögötte, s a mennyiségnek ez a látszólag ártatlan változása mintegy csel a minőség megragadására.” G.W.F. Hegel: *A logika. Enciklopédia I.* Budapest: Akadémiai Kiadó, 1979. (ford. Szemere Samu)

Feladat:

Olvassa el a könyv 107-109.§-át. Elemezze a változást a víz forrásán keresztül. Hogyan éri el a mennyiségi változás a mértéket?

Feladat

Hegel nagyon plasztikusan foglalja össze filozófiája lényegét a Jogfilozófiában. Elemezze az alábbi szöveget!

„Amikor a filozófia szürkéjét szürkével festi, akkor az élet egy alakja elaggott, és szürkével szürkén nem lehet megfiatalítani, hanem csak felismerni lehet; Minerva baglya csak a szürkület beálltával kezdi röptét.” Hegel: *Jogfilozófia alapvonalai vagy A természetjog és államtudomány vázlatai*; Akadémiai, Bp., 1971. Előszó. (ford., utószó, jegyz. Szemere Samu)

Kérdés:

Mit szimbolizál itt Minerva baglya, és miért éppen a sötétség beálltával „kezdi meg repülését”?

Összefoglalás: Hegel tehát a rendszeréhez egy sajátos megismerési módszert társít. Nála a dialektika túllép a hagyományos kétértékű logikán. A logika egyik alaptörvényével szemben, amely azt mondja ki, hogy egyszerre, egyidejűleg valami vagy A vagy nem-A, Hegelnél ez továbbmegy, egy úgynevezett szintézis felé. Mindezt az átmenet (*Übergang*) és az ész közvetítésének (*Vermittlung*) segítségével lehetősége. Így a hegeli rendszerben a szellem képes a teljes megismerésre, a megismerésen keresztül az elsajátításra, amelynek végén megbékél, és „fáradtságos munkája” véget ér. Ezt jelenti a megbékélés (*Versöhnung*) elmélete. Mindennek kortárs bírálója Trendelenburg, illetve vele szemben Schelling és Kierkegaard. Ám az már a filozófia egy másik korszakát jelenti.

Jelen dokumentum a Szegei Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával. Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014